De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* No. 124.)

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE.** Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 98, te Amsterdam.** Inzendingen, die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 27 Juli 1902. No. 1282.

Abonnementsprijs: *franco* aan huis, per drie maanden ƒ 1.20, voor het Buitenland per jaar ƒ 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers aan het Bureel 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel te Amsterdam.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels ƒ 1.20, voor elken regel meer 30 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereen. 12 Ct. p. regel.

„En er rees eene overlegging onder hen."

En er rees eene overlegging onder hen, namelijk, wie van hen de meeste ware.
Lukas 9:46.

Er rees, na de verheerlijking op Thabor, zegt Lukas, onder de trouwste belijders van Jezus, onder zijn naaste discipelen, *eene overlegging*. Markus drukt het sterker uit, en zegt „dat ze *woorden* hadden onder elkander." Elders bij Lukas heet het zelfs: dat ze *in twisting* waren. Drieërlei voorstelling, die duidelijk het begin, den voortgang en het eind van hun over en weer spreken doet uitkomen. Het zal wel begonnen zijn met *de overlegging*, daarna zullen ze onder dat overleggen *woorden* hebben gekregen, en dat woorden krijgen zal uitgeloopen zijn op *twisting*.

Vooral wij, Gereformeerden van Nederlandschen huize, kunnen ons hiervan zoo gemakkelijk een denkbeeld maken, omdat we in dit opzicht nog altoos als twee druppelen waters op de discipelen gelijken.

Bijna geen jaar is er onder ons te noemen, dat er niet in onze kerken *eene overlegging* oprijst. Schier altoos heeft men dan weldra over die overlegging *woorden* onder elkander. En alsof het strijk en zet ware, verloopt zulk woorden krijgen ook onder ons in minder dan geen tijd in *een twisting*.

Ook de maanden die in dit jaar achter ons liggen (1902) leveren van deze voor het geestelijk leven uiterst gevaarlijke hebbelijkheid een veelszins min stichtelijk exempel.

En dat er reden bestaat om hierin een speciaal *Gereformeerde* hebbelijkheid te zien, blijkt uit het dubbele feit: ten eerste dat zulk opkomen van overleggingen, zulk woorden hebben en zulk verloopen in twisting er in de dagen van Dordt eveneens was, en ten anderen, uit het niet minder stellige feit, dat noch in de Luthersche, noch in de Grieksche, noch in de Roomsche kerken dit onrustige verschijnsel in die mate bekend is.

Ja, men kan nog verder gaan en zeggen, dat de Gereformeerde kerken in Schotland, Frankrijk en Amerika te minder door zulke vredestorende overleggingen geplaagd werden, hoe verder ze van haar Gereformeerde belijdenis afweken en verliepen in algemeene confessie.

En wat óók opmerkelijk is, bijna altoos loopt ook bij ons door die scherpe overleggingen dezelfde roode draad als bij de discipelen, t. w. de vraag wie de meeste zal zijn, hetzij dan de meeste in macht en invloed, hetzij de meeste in kennis en inzicht, hetzij eindelijk de meeste in toegevende inschikkelijkheid en geestelijke liefde.

Ja, om het beeld te volmaken, gelijken we ook hierin op de discipelen, dat gelijk zij met hun twist naar Jezus gingen, ook wij voor onze strijdende overleggingen een beroep op het Woord doen; helaas, met dit verschil van uitkomst, dat Jezus met zijn hoog gezag den twist uitwees en beide partijen beschaamd deed staan, terwijl onder ons het beroep op het Woord maar al te dikwijls olie in het vuur blijkt te zijn, doordien men van *beide* kanten het Woord naar zich toepraat, en tenieste soms zelfs wie ons weerspreken durft, nog van Schriftvervalsching beticht op den koop toe.

Dit karakteristieke verschijnsel is overwaard, dat het door de wezenlijk godvruchtigen onder ons ook van zijn *geestelijke* zijde bezien worde.

Met de heftigen onder de woordvoerders valt bij het rijzen van zulk een overlegging eenvoudig niet te spreken. De twistgloed heeft evenals alle te schel licht geen ander effect, dan dat wie er in staat verblind wordt en niets meer ziet.

Maar wel heeft die geestelijke kant van het vraagstuk invloed op wie op een afstand staan en het getwist uit de verte aanhooren.

En dan voelen deze stille vromen in den lande aanstonds, dat men er niet meê van vanaf is, zoo men het oprijzen van zulke overleggingen, zulk woorden hebben onder elkander, en al zulke twisting kortweg uit nijd verklaart en zonder sparen veroordeelt. Immers bij de discipelen van Jezus was het toen Jezus leefde evenzoo; en juist niet bij de meer onverschillige schare; en het feit blijft dan toch, dat die discipelen door Jezus uitverkoren waren en het rijkst deelden in zijn gemeenschap.

En wie zal nu zeggen, dat een karaktertrek die aan ons, Gereformeerden, meer dan aan anderen met Jezus uitverkoren discipelen gemeen is, zonder meer en onvoorwaardelijk tegen ons pleit?

Elke medaille heeft haar keerzijde. Alle hooger licht werpt dieper schaduw. Hoe hooger iets in innerlijke deugdelijkheid rijst, hoe meer het bloot staat aan ingrijpende feilen. De Franschen noemen dit: met *les défauts de sa qualité* behept zijn. En zoo ergens, dan is dit spreekwoord hier èn op de discipelen èn op de Gereformeerden toepasselijk.

Er is onder ons Gereformeerden een hechten aan de preciese waarheid, een hooggaande belangstelling in het zuiver houden van de kerkelijke paden, een ernstig prijsstellen op de kennisse van de waarachtige wegen Gods, die niet hoog genoeg kunnen gewaardeerd worden. Al wat het heilige raakt, raakt onder ons het hart. Onverschilligheid ten opzichte van vraagstukken die met het heilige saamhangen, is bij ons volstrekt ondenkbaar. Voor ons zijn al zulke vraagstukken geen bijzaken, maar levensquaesties. En waar men in andere kerken al zulke overleggingen aan de geestelijken of godgeleerden overlaat, wekken ze bij ons in zeer breeden kring belangstelling en neemt ieder lid der kerk er in deel.

Tot zooverre nu is dit niet af te keuren, maar veeleer prijzenswaard; en met dank aan God mag dan ook erkend, dat er geen kring op aarde is, waarin de kennisse des heils tot in bijzonderheden bij de leden der kerk nog leeft en werkt, als juist onder de Gereformeerden in Nederland. In de hooglanden van Schotland vindt men er nog iets van; iets ook in Amerika; maar toch, nergens is de deelneming in zulke geestelijke en kerkelijke vraagstukken zoo breed van omvang, noch gaat ze zoo diep als ten onzent.

Dit nu hebben we met de discipelen gemeen, en in zooverre is hier blijk van rijke genade.

Maar hoe schoon deze voorzijde van de medaille ook zijn moge, er dient ook op haar donkere keerzijde te worden gelet.

Ge ziet dit aan de discipelen. Ge ziet dit onder ons.

Liefst alles begrijpend, komt men zoo licht in de verzoeking om de redeneering bij zijn overleggingen af te scheiden van het reeele leven, en verloopt daardoor in afgetrokkenheden. Scherp toeziende dat het heilige geen schade lijde, verwart men maar al te licht zijn eigen inzicht met het heilige zelf, en wil gelijk hebben.

Daardoor nu ontaardt wat eerst ernstige en deugdelijke overlegging was, in *woorden krijgen*; dat is, men verliest de zaak waarom het gaat uit het oog, en verloopt in een gehaspel over woorden. En heeft men eenmaal *woorden gekregen*, dan koelt de liefde af. Er is geen saâm raadplegen, geen saâm overleggen meer, maar er komt op een zucht om elkander in woorden te verstrikken, en elkander in het betoog te handig af te wezen, en waar zoo het eigen ik lauweren gaat zoeken, eindigt men met te *twisten* op echt vleeschelijke wijze.

Eerst twist men dan onder vier oogen. Straks in breederen kring. En ten slotte wordt het getwist tot in het publiek uitgedragen, en niet alleen publiek gemaakt onder de leden der kerk, maar publiek gemaakt tot voor het oor der wereld, zoodat Philistijn en Edomiet over het hek komen gluren, om er zich aan te vergapen, hoe Juda en Benjamin elkaar in het haar vliegen.

Hiermede nu is de grens van het zondige reeds lang overschreden. De bede „*uw* naam worde geheiligd", „*uw* Koninkrijk kome," en „*uw* wil geschiede," reeds lang uit het oog verloren.

De zegen des Heeren wijkt van ons. Misbruik van talent en kracht verarmt het kerkelijk leven.

En het eind is, dat we in stede van een eere voor Christus' naam te zijn, de kleinen ergeren, zelven in genade verachteren, en de zake van Gods kerk bederven.

In het gemeen ligt de schuld hiervan in de gemeene zondigheid, die ons door haar opwoelen verrast, eer we er om denken. Voor dit zondige zijn we dan soms stekeblind, we zien het niet, en omdat 't het heilige raakt, beelden we ons niet zelden veeleer omgekeerd in, dat al onze ijver uit God is, en voor zijn Naam.

Maar dit zondige neemt onder Gods kinderen toch een nader bepaald karakter aan, hierin bestaande, dat men *persoonlijk vervreemdt van de innige, teedere gemeenschap met zijn God*, zoodoende op zichzelf gaat leunen, en juist daardoor de liefde voor de broederen zóó ver vergeten kan, dat men zich niet meer schaamt tot in gif gedoopte woorden te bezigen, en er lust in te hebben, zoo men elkander een vlieg afvangt, aan de kaak stelt, en in het oog van anderen vernedert.

De *meeste* in zulk een twistgeding, de *meeste* in het betoog, en de *meeste* in het hanteeren van de behendigste, meest wondende wapenen te zijn, wordt dan een zelfgenot. En helaas worden er dan nog altoos enkelen in onze omgeving gevonden, die in plaats van ons te bestraffen en te stillen, ons daarbij toejuichen en prikkelen om voort te gaan.

De diepe schuld rust dan niet op één, maar onveranderlijk op beide twistende groepen, hoe ze ook haar best doen, om zelve de onnoozele te spelen, en alle schuld van gemis aan broederlijke liefde op de andere groep te werpen.

Er is tweeërlei kracht in het Gereformeerde leven werkzaam, het *verstandelijk* redeneerende en het *mystiek*-gevoelige; en eerst waar deze in twee schoone, heerlijke harmonie saam en op elkander werken, bloeit het Gereformeerde leven tot Gods eere en tot de waarachtige stichting en opbouwing van zijn volk.

Niet het *mystieke* op zichzelf redt ons; het verstandelijke eerst voegt er klaarheid bij.

Maar ook niet het *verstandelijke* op zichzelf kan onze kracht zijn, want alleen het mystieke geeft gloed en warmte aan wat ons verstandelijk beschouwen bevriezen en versterven doet.

En daarom, als er weder zulk een overlegging onder ons rijst, dan moet die zeer zeker niet gesmoord, want niet het moeras, maar de heldere stroom waarin men tot op den bodem zien kan, geeft frischheid en leven.

Alleen maar, zie al wie Gereformeerd is toe, dat in zijn kerk, in zijn woning en in zijn eigen hart op zulk een oogenblik het *mystieke* leven niet ter zijde worde gezet, maar zij er vooral op zulk een oogenblik een rusteloos, innig dringen naar warmer gebed, naar gevoeliger gemeenschap met het Eeuwige Wezen, naar een voller vereend zijn in Christus, naar rijker uitgaan van het hart in liefde voor de broederen, en ook dieper schaamtegevoel om de Kerke Gods niet aan den smaad der wereld over te leveren.

Anders holt het kwaad voort op den boozen weg, dat we van achteren zeggen moeten: wat vrucht hadt ge toen van dingen waarover ge u nu schaamt?

Alleen het mystieke leven nabij God in Christus is de gouden teugel, die u op dien boozen weg tot staan brengt.

Amsterdam, 25 Juli 1902.

Voor de Vrouwenkampen in Zuid-Afrika.

Verantwoord in ons nummer van 13 Juli: ƒ 7407.96½ verder: van den heer W. J. Caspers, van de leerlingen der Chr. School te Heinenoord ƒ 0.37½. Totaal ƒ 7408.33½.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door Ds. Houtzagers: Door Ds. B. van Schelven te Amsterdam, van Mej. U. P. ƒ 5; lett. L. K. E met aangegeven bestemming 20 Mark; van Ds. B. van Schelven, ontvangen van den heer J. H. Mollee te Amsterdam, van eene zuster der gemeente, lett. B, ƒ 10; van de kerk ƒ 10.

Dringend verzoeken wij de behoeften van Kootwijks scholen te willen gedenken.

D. HULLEMAN,
Kootwijk. *Penningmeester.*

Officieele Berichten.

Generale Synode te Arnhem.

De Kerkeraden der Gereform. Kerk te Arnhem (*A* en *B*) verzoeken door dezen de Kerken, den zegen des Heeren af te smeeken, inzonderheid ook in hare samenkomsten op Zondag 10 Augustus, over de vergaderingen en handelingen der Generale Synode, die D. V. Dinsdag 12 Augustus, 's voormiddags tien uur in de Oosterkerk (Rietgrachtstraat) alhier saamkomt.

Tevens wordt herinnerd aan de ure des gebeds op Maandag 11 Augustus, 's avonds zeven uur, in hetzelfde kerkgebouw, onder leiding van den WelEerw. Heer B. van Schelven, bedienaar des Woords bij de Gereform. Kerk van Amsterdam.

Voorts, dewijl onderscheidene deputatiën, door de vorige Generale Synode benoemd, éénen broeder uit haar midden aanwijzen, om in haar naam bij de behandeling van het rapport in de Synode op te treden, wordt aan dezerapporteurs zooverre zij niet leden der Synode zijn, verzocht, zoo zij begeeren dat voor den tijd, dien zij ter Synode zullen hebben te vertoeven, voor hun logies gezorgd worde, hiervan wel kennis te willen geven aan de commissie voor logies, adres Br. Jb. Kaspers, Eusebiusbuitensingel 32.

Namens de Kerkeraden,
H. HOEKSTRA.
H. A. HAFFMANS.

In het Agendum is het volgende in te lasschen, dat de vorige week nog niet kon opgenomen worden.

Onder A. I., achter de opgave van *e. Gelderland*:

aa. Schrijven in zake het Concept-Contract, van Kerkeraadsleden en leden der Geref. Kerk te Harderwijk.

Voorts achter de opgave van *g. Noord Holland*:

aa. Voorstel Ds. J. van Anken (met 14 tegen 6 stemmen verworpen): «De Prov. Synode acht het noodzakelijk dat het advies Ds. J. v. Andel c. s. ter zijde worde gelegd, en verzoekt de Gen. Synode, indien zij vereeniging der Theol. School met de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit mogelijk acht, zorg te dragen dat zij eene zoodanige zij, waarbij de eigen inrichting wordt gehandhaafd, en het volledige zeggenschap onverkort en ongedeeld, aan de Kerken staat en haar gewaarborgd blijft."

Onder *f. Noord Brabant en Limburg* zijn in 't voorstel van Classis Klundert bij het drukken eenige woorden uitgevallen. Men leze *bb.* het 1e punt aldus:

2. dat die eenheid van opleiding niet mag geëischt worden ten koste van eene der bestaande inrichtingen, en derhalve moet worden gevonden in eene overeenkomst van beide inrichtingen volgens contract.

Onder *m. Drente* moet nog staan:

cc. Schrijven in zake het Concept-Contract, van den Kerkeraad der Geref. Kerk te Ruinerwold en Koekange.

Onder E. II. worde bij *d. Zeeland* in het voorstel van die Provincie punt 2 aldus gelezen: „Elke Kerk stort daartoe *naar den maatstaf* . . . . . die geen dienaar des Woords . . . . . .

Onder de in dat voorstel vervatte regeling omtrent de *Weduwen* moet bij punt *c* achter „1 gld." het vraagteeken geschrapt.

Onder G. moet aan letter *e.* toegevoegd:

Vraag van Ds. J. Teves Tzn. te Beekbergen, om revisie van besluit van Prov. Synode van Gelderland.

Aan letter *i.* toe te voegen:

Schrijven van Br. Gerhard Bosch over dezelfde zaak.

En eindelijk nog als letter *j.* op te nemen:

Bezwaarschrift van Br. G. de Ruyter te Almkerk over „samenspraken" op vergaderingen van Geref. Jongelingsvereenigingen.

Onder letter H. *Concept Zendingsorde*, bij de voorstellen van *Utrecht* moet onder punt 9 gelezen worden:

Art. XXVII te lezen: De administratie van de Generale Kas berust bij de quaestoren, benoemd enz.

Namens de Kerkeraden der Geref. Kerk te Arnhem (A en B).
H. HOEKSTRA.
Arnhem, 22 Juli 1902. M. A. HAFFMANS.

Buitenland.

N.-Amerika. Rome en het Mormonisme. Voeling tusschen de Gereformeerden en de Christelijk-Gereformeerde Kerk.

Reeds meermalen hebben wij er in dit blad op gewezen, dat in N.-Amerika de Roomsche Kerk niet tiert en toeneemt, gelijk men dit, als men in aanmerking neemt dat de meeste landverhuizers die er heen trekken tot haar behooren, zou kunnen verwachten. De Roomsche pater M. F. Shinnars in Ierland heeft onlangs berekend, dat Rome tweemaal zooveel kerkleden in Amerika hebben moest als zij bezit, wanneer men aanneemt dat de Roomsche bevolking toeneemt gelijk de Protestantsche. Als men daarbij in aanmerking neemt dat de meesten die zich in Amerika komen vestigen, uit Roomsche landen komen, dan kan men begrijpen dat pater Shinnars den Ierschen priesters toeroept: Redt uwe kudde van den Amerikaanschen wolf. Offert uwe kinderen niet op aan den Moloch. Voor uw volk is Amerika de weg naar de hel".

Er is hierin voor het Protestantisme iets verblijdends. Die blijdschap wordt wel getemperd door de gedachte, dat velen die in Amerika komen, niet medegesleept worden door den Protestantschen geest, maar veeleer opgaan in den dienst van den Mammon. Wij vreezen dat Rome door den Mammondienst vele leden moet verliezen, gelijk velen in Amerika zich onverschillig toonen voor allen godsdienst, daar zij alleen naar de nieuwe wereld kwamen om geld te maken.

Bovendien is het betreurenswaardig, dat het Mormonisme op sterke toeneming bogen kan. De volgers van den bedrieger Jos. Smith, die zich met den weidschen titel van „Heiligen der laatste dagen" tooien en onder welke de veelwijverij altijd nog bedektelijk voortwoekert, beweren tegenwoordig 2000 zendelingen in Amerika aan den arbeid te hebben, waarvan 1200 in de zuidelijke Staten. Zij beweren dat zij jaarlijks 20,000 bekeerlingen maken. *De Wachter* klaagt er over dat zij in Idaho, Wyoming, Montana, Nevada, Nieuw Mexico en Arizona meer en meer invloed beginnen te krijgen op den gang van zaken. Het verbaast ons daarom niet dat men in Amerika zich over de toename van het Mormonisme ongerust gaat maken. Als men weet, dat het Mormonisme de Drieëenheid loochent en God houdt voor een lichamelijk wezen, de erfzonde ontkent enz. enz., dan beseft men dat de onkunde groot moet zijn, als zulk een gedrochtelijke leer ingang vinden kan.

Het verheugt ons, dat in Amerika de Gereformeerde broeders tot eenheid zoeken te komen. Gelijk bekend is, gingen de Gereformeerde kerk en de Christelijk Gereformeerde kerk weder uiteen, nadat zij een tijdlang vereenigd geleefd hadden, omdat de vrijmetselaars in de vereenigde kerk geduld werden. Na de scheiding hebben de beide kerken echter elkander niet uit het oog verloren. Dit blijkt uit het volgende. Verleden jaar deed de Synode der Chr. Geref. kerk aan de Synode der Gereformeerde kerk de vraag: Wat zal de toekomstige verhouding van de Synode der Geref. kerk in Amerika zijn in betrekking tot de door eede verbonden genootschappen? Ook begeerde men informatie of verklaring van het feit, dat in de belijdenisschriften der Gereformeerde kerk de „verwerping van de dwalingen der Remonstranten niet wordt gevonden."

De Synode van de Gereformeerde kerk van 1901 besloot om de beantwoording van die vragen in handen te stellen eener speciale commissie. Deze commissie voldeed aan haar opdracht en bracht op de jongste Synode verslag uit van haar arbeid. Dit rapport werd aangenomen en in handen gesteld van den afgevaardigde der Gereformeerde kerk naar de Synode der Christelijk Gereformeerde kerk, welke dezer dagen zamen komen zal.

Voordat die afgevaardigde zijn boodschap overgebracht heeft, kan natuurlijk het antwoord niet bekend gemaakt worden. Maar het verheugt ons, dat de beide zusterkerken met elkander voeling blijven houden en dat er een streven is om datgene wat de kerken scheidt, uit den weg te ruimen.

Gemengd nieuws.

Assyriologie. (Overgenomen). Nog niet zoo lang geleden was ons van de geschiedenis der oudste volken en staten uit den tijd van ongeveer 700 jaren vóór Christus bijna niets anders bekend, dan wat er in de H. Schrift van medegedeeld werd. Wel waren er bij andere schrijvers eenige berichten over de oudste geschiedenis te vinden, maar deze berichten waren fragmentarisch, onvolledig, met allerlei sagen en legenden doorweven, en dus hoogst onbetrouwbaar. De Bijbel was het eenige boek, dat in de eerste elf hoofdstukken van Genesis over de oudste geschiedenis der menschheid en volken eenige zekere inlichtingen schonk.

Maar daarin is in de vorige eeuw eene groote verandering gekomen door de opgravingen in Babylonië en Assur. Er is daarbij een onnoemlijk aantal van spijkeropschriften gevonden, die allengs beter ontcijferd zijn geworden en onze kennis van de geschiedenis der oudste volken in buitengewone mate hebben uitgebreid en verrijkt. Men kan gerust zeggen, dat heel de oude geschiedenis van gedaante is verandered en als het ware nieuw uit de monumenten is opgebouwd.

Gansche volken zijn als uit hunne graven opgestaan; Sumeriërs, Babyloniërs, Assyriërs, Elamieten, Hetieten, enz. Van vele plaatsen, wier namen in de Schrift zijn bewaard, zooals Sinear, Akkad, Babel, Ninevé, Kalne, Erech, Ur der Chaldeën, Larsa enz. is thans de ligging met zekerheid aan te wijzen. Personen die tot dusver alleen in den Bijbel vermeld werden, zooals Amraphel, Arioch, Belsazar e. a., zijn ons thans ook uit de spijkeropschriften bekend. Uitdrukkingen en beschrijvingen, die in de Schrift voorkomen van landen en volken, van toestanden en zeden, worden thans bij het licht, dat uit het Oosten is opgegaan, veel beter verstaan en doorzien.

Over het algemeen kan men zonder overdrijving zeggen, dat de voorstelling, welke de Heilige Schrift van de oudste geschiedenis der menschheid geeft, door de nieuwste ontdekkingen op verrassende wijze bevestigd en verklaard is.

Volgens Gen. 11 : 2 is het land Sinear, de groote vlakte, die door Eufraat en Tigris wordt doorstroomd, het eerst door de menschheid na den zondvloed bewoond. Daar is de bakermat van onze beschaving te zoeken. De oudste bewoners waren volgens Gen. 10 : 6—12 van chamietischen oorsprong, en zij zijn het, die de vaders der cultuur verdienen te heeten. Maar zij moesten in verloop van tijd de heerschappij aan de Babyloniërs afstaan, die ofschoon van semietische afkomst, toch de beschaving der oorspronkelijke bewoners overnamen en verbreidden ver buiten de grenzen van hun eigen land. Taal, litteratuur, kunst, wetenschap, tijdrekening werden vanuit Babylonië tot in Kanaan en Egypte overgebracht. Door bemiddeling van Griekenland en Rome is onze beschaving nog gebouwd op die oude grondslagen, welke in de vlakte van Sinear zijn gelegd.

Van dat machtige rijk was de stad Babel sedert den Koning Hammurabi, den Amraphel van Gen. 14 : 1, ongeveer 1900 jaren vóór Christus, het krachtige, alles beheerschende middelpunt. En wel moesten later in de dertiende eeuw vóór Christus de Babyloniërs wijken voor de Assyriërs, maar onder hare heerschappij zette de Babylonische beschaving hare bloeiende ontwikkeling voort. Zelfs wist het Babylonische rijk onder Nabohelassar (625–561 v. Chr.) nog eenmaal den toon aan te geven, en Babel te verheffen tot een wereldstad, die zelfs Ninevé in de schaduw stelde. Maar toen was toch ook het einde gekomen. De inneming van Babel door Cyrus in het jaar 538 v. Chr. was het keerpunt. Daardoor werd het zwaartepunt uit de Chamitische en Semitische volken in de Japhetische of Indogermaansche menschheid verlegd.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

EEN LASTIGE BUUR.

VIII.

Vijftien maanden gingen voorbij. Toen die om waren kon onze jonkman tevreden zijn, gelijk zijn patroon 't over hem was. Dat bleek wijl zijn loon ongevraagd van zes op tien gulden werd gebracht.

Kort daarop betrok Heinrich een andere woning. De lieden bij welke hij in den kost was — het leelijke woord „pension" bestond toen hier nog niet en zal hopen we over 50 jaar of eer weer zijn uitgestorven — die lieden, zeggen we konden het best met hem vinden en hij met hen, maar toch zagen ze hem liever gaan. Want onze vriend was gewoon tot een